

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı kaybettirilmiş 43 kişi adına 23 Eylül 1987 günü Batı Berlin'de yapılan basın toplantısının metni.

Değerli basın mensupları,

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ve iktidar partisi Genel Başkanı Turgut Özal, bildiğiniz gibi, bugün Batı Berlin'e geliyor.

Ekli listede adları, meslekleri ve görevleri yazılı bizler, 12 Eylül 1980'deki askeri darbeden sonra vatandaşlıkları kaybettirilmiş kişiler olarak, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'nın Batı Berlin'e geldiği bugün sesimizi kamuoyuna duyurmak istedik.

12 Eylül 1980 askeri darbesinden bu yana 13.788 kişiye vatandaşlıkları kaybettirilmiştir. Bu kişileri yurttaşlıktan çıkartan hükümet kararnamelerinin hemen hepsinin altında Başbakan yardımcısı ve başbakan olarak Turgut Özal'ın da imzası vardır.

"Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 15. maddesi, herkesin bir vatandaşlığa hakkı olduğunu ve kimsenin keyfi olarak vatandaşlığından mahrum edilemeyeceğini belirtir. Bu bildirgenin altında Türkiye'nin de imzası vardır.

Buna rağmen, her insanın doğuştan elde ettiği ve hiç kimsenin elinden alınamayacak bu yurttaşlık hakkı, 12 Eylül 1980 askeri darbenden sonra en çok saldırıya uğrayan temel haklardan biri oldu. Demokrasi ve insan haklarına bağlılığı temel ilke edinen bizlere yurttaşlık haklarımız elimizden alınırken yöneltilen itham, "Yurtdışında Türkiye'nin aleyhinde çalışmak"

idi. Kendilerini ve kurdukları anti-demokratik rejimi Türkiye ile özdeş görenler, 12 Eylül rejimine yurtdışında muhalefet eden ~~hizleri~~, böylece etkisiz hale getirebileceklerini sandılar. Hatta Türkiye'de polisin peşine düşüp de yakalayamadığı kişileri bile, ellerinde hiçbir kanıt olmadığı halde, "yurtdışına kaçmış" varsayıp yurttaşlık haklarından yoksun bıraktılar. Yurttaşlık hakkını kaybettirme işlemini bir cezalandırma ve muhaliflerini etkisizleştirme aracı olarak kullandılar.

Başbakan Özal bugün Türkiye'de herşeyin normal demokratik bir işleyiş içinde yürüdüğü ve mahkemelerin bağımsız, doğal hakim ilkesine uygun, adil çalıştığı izlenimini vermeye çalışıyor. Oysa durum bunun tam tersidir. İlk çırpıda akla geliveren şu aşağıdaki örneklerin bu düşüncemizi kanıtlamaya yeteceğine inanıyoruz:

-- Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Barış Derneği ve pekçok politik ve demokratik kitle örgütleri hakkında açılmış olan davalar, 12 Eylül darbesinin üstünden yedi yıl geçmiş olmasına rağmen askeri mahkemelerde hala sürmektedir.

-- 12 Eylül 1980'den önce Türkiye siyasal yaşamında etkinliği olan bütün siyasal partiler üstündeki yasaklar hala sürmektedir.

- Türkiye'de sıkıyönetim kağıt üzerinde son bulmuştur ama sıkıyönetim mahkemeleri (askeri mahkemeler) hala çalışmaktadır. Doğal hakim ilkesine aykırı, DGM adı altında özel mahkemeler kurdurulmuştur.

-- Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde görülmeyen Türk Ceza Yasası'nın 140., 141., ve 142. maddeleri daha da ağırlaştırılarak bugün de uygulanmaktadır. Mevcut hükümet şimdi bu maddeleri daha da ağırlaştırmaya hazır-

lanmaktadır.

-- Son yedi yılda 27 kişi politik nedenlerle idam edilmiştir ve 525 kişi hakkında idam kararı verilmiş, bunlardan 136'sının infazı için parlamentodan onay beklenmektedir.

-- Türkiye cezaevlerindeki son açlık grevlerinin de gözler önüne serdiği gibi, cezaevleri hala binlerce politik tutuklu ve mahkumla doludur ve bu kişiler insanlık onuruyla bağdaşmayacak işkencelere ve baskılara maruzdurlar. Hükümet açıklamasıyla 12 Eylül darbesinden bu yana cezaevlerinde 1244 kişinin öldüğü itiraf edilmiştir.

Türkiye İnsan Hakları Derneği'nin saptamalarına göre ise işkence sonucu ölenlerin sayısı 149'dur.

-- Sayıları 10 milyon üstünde olan Kürt halkı üzerinde süregelen baskı ve kısımlar 1982 Anayasası ile daha da sistematik hale getirilmiştir. Bugün Kürtlerin yaşadığı Türkiye Kürdistanı'nda olağanüstü yetkilerle donatılmış valiler görev yapıyor ve birçok Kürt köyü katliama uğruyor ve göçe zorlanıyor.

-- Türkiye'de 1 milyon 683 bin kişi gözetim altında tutulmak üzere fişlenmiştir. Bunlardan 300 bininin yurtdışına çıkması yasaklanmıştır.

-- Bizlerin de arasında bulunduğu 13.788 kişi dışında 26 bin kişi için daha vatandaşlıklarını yitirme tehdidi ile "yurda dön" çağrısı yapılmıştır.

-- Yurtdışında Türkiye Cumhuriyeti konsolosluklarının T.C. vatandaşlarının pasaportlarına siyasi düşünce ve tavırları yüzünden el koyma uygulaması sürmektedir.

-- Resmi açıklamala göre, 12 Eylül'den bu yana binlerce kitap, dergi ve gazete imha edilmiştir. Turgut Özal'ın

-- başbakanlık yaptığı son üçbucuk yılda 240 yayın hakkında toplatma kararı verilmiş ve yazarları, çevirmenleri ve yayıncıları hakkında davalar açılmıştır. Yayın yasaklama ve toplatma uygulamaları ve sansür sürmektedir. Yurtdışında yayınlanan Avrupa kaynaklı pek çok yayının Türkiye'ye girmesi de yasaklanmıştır.

Değerli basın mensupları,

Biz kişisel kurtuluş değil, en temel hakkımız olan yurttaşlık hakkımızı istiyoruz. Bu hakkımız karşılığında bize dayatılmak istenen hiçbir pazarlığı kabul etmiyoruz. Bizim sorunumuz kişisel değil, Türkiye'de insan haklarına dayalı demokratik bir rejimin var olup olmaması sorunun kopmaz bir parçasıdır.

Türkiye'de demokratik bir rejimin varlığından bahsedilebilmesi için

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olarak düşünce ve inanç özgürlüğünü yok eden tüm yasaların kaldırılması;
- buna paralel olarak zindanlardaki tüm ziyasal mahkumların derhal özgürlüğüne kavuşturulması

asgari koşuldur.

Kayıbettiğimiz den üstünde haklarımızın yeniden kazanılması bu bağlamda için de el alınmalıdır.
Sayın basın mensupları,

Türkiye'de birgün insan haklarına saygılı ve demokratik bir rejimin hayat bulacağına ve bizlerin de yaşamımızı ve çalışmalarımızı ülkemizde sürdürebileceğimize olan inancımızı hiç yitirmedik. Bu inancımızı burada bir kez daha vurguluyoruz.

Dinlediğiniz için siz basın mensuplarına ve bize bu basın toplantısını yapma imkanını sağlayan Batı Berlin İnsan Hakları Birliği'ne ve Alternatif Liste yönetimine ve parlamento grubuna yürekten teşekkür ediyoruz.

İ M Z A L A R

<u>Adı, soyadı</u>	<u>Görevi, mesleği</u>	<u>Yaşadığı ülke</u>
Behica Boran	Türkiye İşçi Par.Gnl.Bşk.	Federal Almanya
Kemal Burkay	Türkiye Kürdistanı Sosya- list Partisi Gnl. Sek.	İsveç
Sümevra Çakır	Müzişyen, ozan	Federal Almanya
(x) Melike Demirağ	Müzişyen	" "
Şanar Yurdatapan	Müzişyen, besteci	" "
(x) Nihat Behramođlu	Şair	" "
İnci Özgüden	Gazeteci	Belçika
(x) Dođan Özgüden	Gazeteci, yazar	" "
Ümran Baran	Gazeteci	Avustralya
M. Melih Baran	Gazeteci	Avustralya
Yücel Feyziođlu	Yazar	Federal Almanya
(x) Fuat Saka	Müzişyen	" "
Hüseyin Erdem	Yazar	" "
(x) Gültekin Gaziogđlu	TÖB-DER Gnl. Bşk.	" "
(x) Kemal Daysal	DİSK Yürütme Kurulu üye.	Fransa
(x) Mehmet Karaca	Maden-İş Gnl. Bşk.	" "
Metin Denizmen	Bank-Sen Gnl. Bşk.	Hollanda
(x) Turan Ata	DİSK Genel Yönetim Ku- rulu üyesi	Federal Almanya
(x) Murat Tokmak	" " " "	" "
Yaşar Arıkan	DİSK Yönetim Kurulu üye.	" "
Ekrem Aydın	" " " "	İsveç
(x) Bahtiyar Erkul	Maden-İş Gnl.Bşk. vekil.	Federal Almanya
Yücel Çubukçu	Bank-Sen Gnl. Sekreteri	Hollanda
İsmail Çoban	Ressam	Federal Almanya
Recep Orduseven	Bank-Sen Gnl. Bşk. vekil.	Hollanda
İlhan Geçit	" " " " "	" "
(x) Halit Erdem	Maden-İş Gnl. Sekret.	Avusturya
Zeki Kılıç	Sosyal-İş Gnl. Bşk. vekil.	Federal Almanya

Aydın Yeşilyurt	DİSK Bölge Temsilcisi	Federal Almanya
A. Taner Serin	" " "	" "
Beria Onger	İlerici Kadınlar Derneği Genel Başkanı	Danimarka
Zülal Kılıç	İlerici Kadınlar Derneği Genel Sekreteri	" "
(x) Şerafettin Kaya	Avukat	Federal Almanya
" A. Muhtar Sökücü	İlerici Gençler Derneği Genel Başkanı	Fransa
" Engin Erkiner	Yazın Dergisi redaktörü	Federal Almanya
" Aydın Uçar	Kürt Halkevi Gnl. Bşk.	" "
(x) Sertaç Bucak	Mühendis	" "
" M. Ali Akyiğit	Bank-Sen Bölge Temsilcisi	Hollanda
" Haydar Işık	Öğretmen	Federal Almanya
" Aşkın Baran		Avustralya
" Mahmut Baksi	Yazar	İsveç
" Durdu Gevher	Öğretmen	Hollanda
" İhsan Aksoy	Yazar	Federal Almanya

(x) işaretli kişiler basın toplantısında bizzat hazır bulunmaktadırlar.

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı kaybettirilmiş ---- kişi adına 23 Eylül 1987 günü Batı Berlin'de yapılan basın toplantısının metni.

Değerli basın mensupları,

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ve iktidar partisi ANAP'ın Genel Başkanı Turgut Özal, bildiğiniz gibi, yarın Batı Berlin'e geliyor.

Ekli listede adları, meslekleri ve görevleri yazılı bizler, 12 Eylül 1980'deki askeri darbeden sonra vatandaşlıkları kaybettirilmiş kişiler olarak, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'nın Batı Berlin'e gelmesinden bir gün önce bu kentte böyle bir basın toplantısı düzenleyerek sesimizi bütün dünya kamuoyuna duyurmak istedik.

Bundan yedi yıl önceki askeri darbeden bu yana 14 bin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşına vatandaşlıkları kaybettirilmiştir. Bu 14 bin kişiyi yurttaşlıktan çıkartan hükümet kararnamelerinin altında 12 Eylül 1980'den hemen sonra kurulan hükümetin Başbakan Yardımcısı ve 1983'teki seçimlerden sonraki hükümetin Başbakanı Turgut Özal'ın da imzası vardır. ~~Yandıxıxıxıx~~

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 15. maddesi herkesin bir vatandaşlığa hakkı olduğunu ve kimsenin keyfi olarak vatandaşlığından mahrum edilemeyeceğini belirtir. Bu bildirgenin altında Türkiye'nin de imzası vardır.

Buna rağmen, her insanın doğuştan elde ettiği ve hiç kimsenin elinden alanamayacak bu yurttaşlık hakkı, 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra en çok saldırıya uğrayan temel haklardan biri

oldu. Yurttaşlık haklarımız elimizden alınırken bizlere yöneltilen itham, "Yurtdışında Türkiye'nin aleyhinde çalışmak" idi. Kendilerini ve kurdukları anti-demokratik rejimi "Türkiye ile özdeş görenler, 12 Eylül rejimine yurtdışında muhalefet eden bizleri böylece etkisiz hale getirebileceklerini sandılar. Hatta Türkiye'de polisin peşine düşüp de yakalayamadığı kişileri bile, ellerinde hiçbir kanıt olmadığı halde, "yurtdışına kaçmış" varsayıp yurttaşlık haklarından yoksun bıraktılar. Yurttaşlık hakkını kaybettirme işlemini bir cezalandırma ve muhaliflerini etkisizleştirme aracı olarak kullandılar.

Türkiye'deki rejimin bu uygulamasına karşı Avrupa demokratik kamuoyundan, uluslararası kuruluşlardan, siyasi partilerden ve hükümetlerden yükselen tepkiler karşısında Başbakan Turgut Özal'ın yeni bir manevraya hazırlandığı anlaşılıyor. Geçtiğimiz Ağustos ayı başında Türkiye basınında yer alan haberlere bakılırsa, Başbakan Özal yurttaşlıkları kaybettirilmiş olan bizlere, mahkemelerde yargılanmayı kabul etmemiz koşuluyla "yurda dön" çağrısı yapmaya hazırlanıyor.

Bizce Başbakan bu girişiminde samimi değildir. Eğer samimi olsaydı ~~12 Eylül rejiminin~~ gene bir hükümet kararnamesi ile bize bu haklarımızı iade ederdi. Bu işlemin Türkiye'ye dönüp mahkemelerde hesap vermekle bir ilgisi yoktur. Bunlar birbirlerinden apayrı konulardır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yer alan böyle temel bir hakkın iadesi pazarlık konusu yapılamaz.

Başbakan Özal, Türkiye'de herşeyin normal demokratik bir işleyiş içinde yürüdüğü ve mahkemelerin bağımsız, doğal hakim ilkesine uygun, adil çalıştığı izlenimini vermeye çalışıyor.

Oysa durum bunun tam tersidir. İlk çırpıda akla geliveren şu aşağıdaki örneklerin bu düşüncemizi kanıtlamaya yeteceğine inanıyoruz:

- Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) ve Barış Derneği hakkında açılmış olan davalar, 12 Eylül darbesinin üstünden yedi yıl geçmiş olmasına rağmen hala sürmektedir.
- 12 Eylül 1980'den önce yasal olarak çalışan partiler üstündeki yasaklar hala sürmektedir.
- Türkiye'de sıkıyönetim kağıt üzerinde son bulmuştur ama sıkıyönetim mahkemeleri (askeri mahkemeler) hala çalışmaktadır.
- Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde görülmeyen Türk Ceza Yasası'nın 141. ve 142. maddeleri bugün de yürürlükte- dir ve insanlar bu maddelere göre siyasi düşüncelerinden ötürü yargılanmakta ve mahkum edilmektedir.
- Son yedi yılda 27 kişi politik nedenlerle idam edilmiştir ve 500'ü aşkın kişi hakkında kesinleşmiş olan idam kararları parlamentonun onayını beklemektedir.
- Adalet Bakanının kendi açıklamasına göre 12 Eylül darbesin- den bu yana cezaevlerinde 1244 kişi ölmüştür. Bunlardan 74'ü intihar etmiştir. Türkiye İnsan Hakları Derneği'nin saptamalarına göre ise işkence sonucu ölenlerin sayısı 149'dur. Türkiye cezaevlerindeki son açlık grevlerinin de gözler önüne serdiği gibi, cezaevleri hala binlerce po- litik tutuklu ve mahkumla doludur ve bu kişiler insanlık onuruyla bağdaşmayacak işkencelere ve baskılara maruzdur- lar.
- Türkiye'de yaşayan 10 milyon Kürt'ün ana dillerini kullan- maları 1982 Anayasası ile yasaklanmıştır. Kürt halkı üze- rindeki baskı ve kısımlar sürmekte, Kürt köyleri göçe zorlanmaktadır.
- Türkiye'de bugün 300 bin kişinin üzerinde yurtdışına çıkma yasağı vardır ve bunların pasaport alabilmesi Başbakan Özal'ın özel izinine bağlıdır.
- Bizlerin de arasında bulunduğu 14 bin kişi dışında 26 bin kişi daha vatandaşlıklarını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bunlar hakkında da "Türkiye'ye dönme" kararı

çıkartılmıştır. Bundan sonraki adım "vatandaşlığı kaybet-tirme" kararıdır.

- Yurtdışında Türkiye Cumhuriyeti konsolosluklarının T.C. vatandaşlarının pasaportlarına el koyma uygulaması sür-mektedir.
- Resmi açıklamalara göre, 12 Eylül'den bu yana 39 ton kitap, dergi ve gazete imha edilmiştir. Turgut Özal'ın başbakan-lık yaptığı son üçbuçuk yılda 240 yayın hakkında toplatma kararı verilmiş ve yazarları, çevirmenleri ve yayıncıları hakkında davalar açılmıştır. Yayın yasaklama ve toplatma uygulamaları ve sansür sürmektedir.
- Türkiye, haklarında hiçbir mahkeme kararı olmayan insan-ların politik yaşama katılma ve seçilme gibi en temel haklarının "referandum" konusu yapılabildiği bir rejimle yönetilmektedir ve ~~baş~~ Turgut Özal da ^{bu rejimin} masum insanların politik yaşama katılma ve seçilme haklarının referandumla yasaklanmasını savunmuş başbakanıdır.

Başbakan Turgut Özal, bu koşulları değiştirecek hiçbir somut girişimde bulunmadan ve hiçbir güvence vermeden bizleri böyle bir ortama teslim olmaya çağırıyor. Oysa bizler böylesine bir ortama teslim olmadığımız için yurtdışına çıkmak zorunda kaldık ve bu yüzden de yurttaşlık hakkımız elimizden alındı.

12 Eylül öncesindeki terör ortamının oluşmasında bizim hiç-birimizin payı yoktur. Bizler yasal ve demokratik haklarımızı kullanmanın dışında bir "suç" işlemedik. Ancak 12 Eylül reji-mini kuranlar, anarşi ve törör eylemlerini böyle bir rejimi kur-manın malzemesi yapanlar, bizlere yurttaşlık haklarımızı kaybet-tirerek suçlarını maskeleye ve kendi suçlarını Türkiye'nin demokrasi güçlerinin sırtına yıkmaya çalıştılar.

Değerli basın mensupları,

Biz kişisel kurtuluş değil, en temel hakkımız olan yurttaşlık

hakkımızı istiyoruz. Bu hakkımız karşılığında bize dayatılmak istenen hiçbir pazarlığı kabul etmiyoruz. Bizim sorunumuz kişisel değil, Türkiye'de insan haklarına dayalı demokratik bir rejimin var olup olmaması sorununun kopmaz bir parçasıdır.

Biz ayrılmak zorunda bırakıldığımız yurdumuza dönmek istiyoruz ve buna hazırız. Eğer Başbakan Özal elimizden aldığı yurttaşlık hakkımızı iade etmekte ve bizim yurdumuza dönmemize olanak sağlamakta samimiye derhal şunları yapmalıdır:

- 1) Derhal çıkartılacak bir hükümet kararnamesiyle vatandaşlık hakkımızı iade eder.
- 2) Genel siyasi af çıkarmak üzere derhal somut adımlar atmaya başlar.

Türkiye hükümetinin bu adımları atması halinde, biz, uluslararası bir komisyonun himayesinde derhal Türkiye'ye dönmeye hazır olduğumuzu açıklıyoruz.

Sayın basın mensupları,

Yurdumuz Türkiye'nin bugün insan haklarına saygılı ve demokratik bir rejime kavuşacağına ve bizlerin de yaşamımızı ve çalışmalarımızı ülkemizde sürdürebileceğimize olan inancımızı hiç yitirmedik.

Dinlediğiniz için siz basın mensuplarına ve bize bu basın toplantısını yapma imkanını sağlayan Batı Berlin İnsan Hakları Birliği'ne ve Alternatif Liste yönetimine ve parlamento grubuna yürekten teşekkür ediyoruz.